

KLIKKADAR HORUR!

Fangaðu yvirskriftin og myndin teg? Skøkjur seta ikki dagsskránna í greinini. Í dagsins blaðið verður kannað, hvørt tíðindaflutningur á netmiðlunum ger júst hetta – orðar yvirskriftir og velur myndir, sum skulu fanga títt uppmerksemi, og harvið títt 'klikk'.

Mortan Østerø

Síðani teldur og internet eru vorðin almannaogn, hevur tíðindaflutningurin í størri mun fest sær búgv í talgilda heiminum. Av tí sama hava vit sæð tiltiknu niðurbræðingina av teimum forðingunum, sum prent, tíð og staður annars hava sett, eisini gera seg galdandi innan tíðindaflutningin. Á netinum ber til at røkka nógvum lesarum við einstøkum tíðindum. Hendir eitt óhapp um morgunin í Suðuroynni, og tíðindafólk-

ini eru bundin á meginøkkinum, so kom fyrri, at søgan ikki varð prentað í bløðunum fyrr enn morgunin eftir. Við tøkniligu menningini ber til at fáa myndirnar og søguna senda umvegis internetið og somuleiðis kann søgan 'prentast' á tíðindasiðuna og røkka stórar lesarafjøld so skjótt sum okkurt varð áfatt. Í ávísu færum, verður niðurbræðingin av tíðar- og staðarforðingum mett at vera stórt framstig, men í øðrum lagi verður tað mett, at tøknilig elvir til ov høga ferð

á tíðindaflutninginum, sum tekur burtur journalistisku góðskuna. Vit fáa við hesum tað, sum verður rópt 'junk food journalism', ella skundverðatíðindi.

Klikkað

Í Føroyum hava vit hópin av netmiðlum, sum partvist er gjørligt vegna lítla kostnaðin at reka ein tíðindamiðil á netinum í mun til hvat tað áður kostaði at reka ein tíðindamiðil. Tó tekur ongin portalur gjald frá lesarunum fyri at fáa atgongd til tey tíð-

indini, sum verða lögð út, hóast tíðindafólkini skulu hava samsýning fyri tað arbeiði, sum verður lagt í at skriva. Høvuðsinntøkan verður tískil frá lýsingum ella stuðlum, framum brúkaragjøldum. Tað er her, at 'klikkini' verða áhugaverd.

Ganga vit útfrá, at privatu miðlarnir í Føroyum eru tengdir at marknaðartreytunum, so verður kapping um at fáa flest lýsaras at keypa eina lýsing á síni tíðindasiðu fram um aðrar. Av tí, at netmiðlarnir eru

talgildir, so ber til at síggja hvussu nógv fólk hava trýst – ella klickt – á ávís tíðindi. Tí er ikki óhugsandi, at lýsaras fara eru áhugaðir at lýsa har, sum flestu klikkini eru. Á tann hátt, eru teir tryggir í, at teirra lýsing røkkur flest møguligum fólk.

Hvussu ávirkar hetta góðskuna á netvegis tíðindaflutninginum? Merkir tað, at brúkarar í størri mun sleppa at avgera hvat tíðindafólkini skriva um, og hvussu tíðindafólkini skriva?

Hyggja vit at topp 10

listunum frá talgildu miðlunum í Føroyum, er greitt, lesararnir eru mest sannlíkir at lona greinum um skakandi hendingar, persónssøgur ella sex við sínum klikki.

Um miðlarnir geva eftir krøvunum, og fólk fyri tað mesta koma framat keðiligum, neiligum og beinleiðis skakandi tíðindum, kann tað eisini ávirka veruleikafatanina hjá fólkinum?

Socialurin hevur sett sær fyrri at kanna viðurskiptini nærri.

Verða fangað av

Heri Kragesteen, sálarfrøðingur, sigur, at allar topp tíggju søgurnar er hendingar, ið fara út um tað vanliga, og hesar bróta okkara rútmu í so stóran mun, at vit mugu trýsta á tær. Er hetta gongda leiðin, kann tað ávirka okkara veruleikafatan.

Mortan Østerø

Felags fyrri øll menniskju er, at vit leggja okkum vanar. Eisini vanar, sum vit kanska ikki beinleiðis geva okkum far. Feskasta dømi innan er ringa veðrið, sum seinastu tíðina hevur darvað ferðsluna nakað, og harvið skert arbeiðspláss og skúlagongd. Tá hendan rútm-an verður brotin, verða bæði fólk og fjølmiðlar drigin at rútmubrotinum – eyðsæð í nógvu tíðindaflutninginum um veðrið og nógvu klikkunum, sum

veðurtíðindini finga. Sambært Hera Kragesteen, sálarfrøðingi, kann hetta roknast sum eitt slag av einari 'hending', og tað eru eisini hendingar, ið eru á topp tíggju listunum yvir mest lisnu greinarnar

- Tá ið tú so hyggur út um, varnast tú, at nógvur kavi er uttanfyri, og tað forðar tær at fara til arbeiðis, sum helst eisini brýtur rutinuna hjá tær. Tað togar okkum úr einari skipaðari mannagongd og yvir í eina nýggja. Vit verða tvingað at gera frávik frá hvussu

vit vanliga bera okkum at. Rútmubrótarin krevur okkara uppmerksemi, við øðrum orðum, sigur Heri.

Rútmubrotið kann stýrast

Innan tíðindaflutningin og lýsingaheimin, er tað vælent, at rútmubrótini kunnu stýrast fyri at tekkjast fólk. Tað kann nýtast at tala til okkurt urmenniskjaligt, ið fær okkum at steðga á, og geva okkum far um lýsingina ella søguna. Sambært Hera, kann talan vera um okkurt skakandi ella

seksuelt, ella okkurt, sum hóttir okkara kenslu av tryggjeika.

- Vit vita, at lýsingaíðnaðurin sjálvur hevur gjørt sær dælt av urkenslum í menniskjum, og tilvitað spælir upp á empati, stemning ella sex, til frama fyri vinningi. Tá ið talgildu miðlarnir fáa ítøkilig tøl fyri brúkarar- ella lesaraatburði, verður eisini gjørligt hjá fjølmiðlunum at tekkjast lesarunum eftir teirra brúkaravanum, sigur hann.

- Taka vit eitt nú drápið í Hvalba, so raka tíðindini um morði ikki bert tann, sum hevur verið fyri morði, men alla bygdina – kanska enn tá allar Føroyar. Jú størri hóttanin móti tryggjeikanum vit kenna á okkum, jú størri brot á rútmuna, sigur Heri.

Topp tíggjulistarnir

taldu eisini fyra søgur um drápið í Hvalba, og tað eru eisini aðrar skakandi søgur, sum líkjast, ið fara við flestu klikkunum. Tann marghátligi veruleikin verður tá, at úr einum fíggjarligum sjónarhornið eru hesar søgurnar eisini mest lönandi tíðindaflutningurin, um tíðindasíðan skal vísa á klikk fyri at draga lýsaras til síðuna hjá sær.

Kann ávirka veruleikafatanina

Sleppa klikkini – eftir hesum lestinum – at avgera hvat tilfar fær innivist á heimasíðunum, er ein vandi, at fólk verða ótryggari, enn tey í grundini eiga at vera, heldur Heri Kragesteen.

- Vónandi er eitt slag av sjálvsensuri ella fjølmiðlaetikki, sum setir mark fyri hvussu nógv rúm ein slíkur

tíðindaflutningur fær, sigur hann.

- Um ársskipti sóu vit, at áhugin fyri ræðuligum søgum er ógvuliga stórir. Charlie Hebdo skrivstovan varð álopin, og tað fekk rúm í fjølmiðlunum um allan heimin. Eg sigi sjálvandi ikki, at slíkar hendingar ikki skulu fáa innivist í fjølmiðlunum – tað er heldur tráðurin, sum varð tikin upp eftir álopið, ið er áhugaverdur at hyggja at í hesum sambandinum. Kjakið flutti seg inn á bæði tolsemi og talufrælsi, sigur Heri.

- Sostatt, varð ein pallur viðopin fyri at hýsa viðgongdum og skakandi hugsanum. Bráðliga var gjørligt hjá fólk at seta beinleiðis javnatekn millum yvirgangsatsóknir og fólk við øðrvísi átrúnaðarlígari sannføring enn okkara egnu.